

אזיסקייט אין שבת

פרשת
בהר
כ' אייר תשע"ה
גיליון 203

יו"ל ע"י ישיבת "חיים של תורה - לובלין" פטיה"ק ירושלים ת"ו - בראשות הגאון רבי נחום יאנוץ שליט"א תלמידו של מרן פוסק הדור בעל ה"שבט הלוי" זצוקלה"ה

דבר מורינו ראש הישיבה שליט"א

מה ענין שמייטה של... "שון ועין" אצל הר סיני?

זוכר להודות לה' ועושה מעשים ופותח את שדהו לשל כל דכפין ייתי ויכול אזי הוא זוכה להדבק בה' ו"ממדבר מתנה" שגם ברוחני ה' מקרבו ומגלה לו את אור מתיקות תורתו ונעם חכמתו הנצחית וגם בגשמי הוא מקבל כפל כפלים וה' מכפיל את תבואתו ומתברך המזון במעיו כמ"ש ו'ונתנה הארץ פריה ואכלתם לשובע וישבתם לבטח עליה... וצויתי את ברכתי לכם... ועשת את התבואה לשלש השנים" ומתקיים בו הפסוק "ויברך את לחמך ואת מימך והסרתי מחלה מקרבך". וכמו שבשמייטה מתכוננים אנו שבע שנים ומתחזקים באמונה לבוא לשנת "שבת שבתון לארץ" שבה אנו מתקברים לה' כך גם בלחם הפנים היו מחכים שבעה ימים ולומדים להעריך את חסד ה' המכלכל חיים בחסד ובשבת היו עורכים מחדש וזוכים לאכול מלחם האמונה בקדושה ובטהרה, וזה מה ששינינו "משה קבל תורה מסיני" שע"י מדתו הטובה כהר סיני להיות לבו פמדבר הפתוח לכל וע"י ענותנותו הגדולה "מכל האדם אשר על פני האדמה" - זכה להיות הס'ת החי אדון ואבי כל הנביאים שלא יקום כמוהו והכל מחמת שמקטנטו התחיל במדה זו כמו שנאמר "ויגדל משה ויצא אל אחיו וירא בסבלתם" (שמות ב) "שנתן עיניו ולבו להיות מצר עליהם" (רש"י) ומסר נפשו עליהם שכמעט והרגו פרעה בשביל שדאג להם להצילם, וכן מצינו בגמרא (ברכות נט:) שמספרת על ר' חנא בן חנילאי שהיה בביתו ששים אופים ביום וששים אופים בלילה, ולא הוציא את ידיו מכיסיו על מנת שאם יבוא עני לפניו יוכל מיד להוציא ולתת לו, וביתו היה פתוח לארבע רוחות השמים כמו שהאהל של אברהם אבינו איש החסד, והיה מניח תבואה בפתח אהלו וכל מי שהיה נצרך היה לוקח בהחבא בלילה, והצדיק הזה בדרך

חנם בכל עת ושעה, כי לפניו יתברך בודאי אין שום צורך בזה (כמו שהאריך ה'חנוך' במצות זה צו), ובמקום זאת עוד בא זה וזלזל לכן הפסיד את עינו לנצח שלא יוכל לראות בגדלת ה' וכך בכל חלקי נפשו לנצח.

עין טובה תחת עין רעה

אבל החכמה שתתיה בעליה היא להשכיל ולהפך את עינו ושנו ולעשות 'עין תחת עין' לטובה ולתקן את הסתכלותו השטחית על כל חסדי ה' ותורתו הקדושה אשר היא כמים שאין להם סוף בעמק חכמתה ושלמותה, והדרך לתקן את עיני שכלו וכח פיו - 'המדבר' שבו נתיחד מכל ברואי תבל הוא ע"י התבוננות במצות השמייטה ולחם הפנים שענינם אחד שגם את לחם הפנים היו מסדרים ועורכים מדי שבת בשבת והיו ממתינים שבע ימים עד השבת הבאה כעין השמייטה שהיא אחת לשובע שנים, והיה נעשה בו נס שנשאר "לחם חם פיום הלקחו" חם וטרי שבו שולם, ואחר כך היו מחלקים את זה לכל הכהנים והצנועים היו מושכים ידיהם ומותרים על חלקם ומשאירים זאת לאחיהם הכהנים, וכן גם בשמייטה אדם משקיע באדמתו שבע שנים ועושה חיל פרות ופרי פרות אבל הגה בא השנה השביעית וה' נותן לנו מצוה מיוחדת מהר סיני - מההר הנמוך והשפל מכל ההרים שהיה באמצע המדבר שומם עם קוצי הסנה וזה מסמל לנו ומלמד אותנו ביסוד היסודות לנצח שאדם צריך להפקיר את עצמו כמדבר שיהיה לבו פתוח לרוחה כמו מדבר בלי שום מחיצות לשום אדם, ומהר סיני למדנו את מצות השמייטה שאדם יתן לשני ולא יהיה אנוכי חושב רק על טובתו וחלקו, וכשאדם מבטל את עצמו וזוכר שהכל זה חסד ה' ושום דבר לא שלו והוא

'וידבר ה' אל משה בהר סיני לאמר... שש שנים תזרע שדה... ובשנה השביעית שבת שבתון יהיה לארץ שבת לה', וברש"י אחז"ל מה ענין שמייטה אצל הר סיני, אלא לומר לה' מה שמייטה נאמרנו כללותיה ופרטותיה ודקדוקיה מסיני אף כן נאמרנו כללותיה ודקדוקיה מסיני, וצריך להבין מדוע דוקא במצות שמייטה הזכר 'הר סיני' בשביל ללמד ענין זה ולא בשום מצוה אחרת, מדוע למשל ב'דיני שון ועין' שנוכרו לפני כן באמור לא הזכר 'הר סיני' ללמדנו יסוד חשוב זה?

שמטת קרקעות וכספים כהר הסנה (סיני)

אלא מצות שמייטה זה חדוש גדול, אדם יש לו שדה שקנה בכסף מלא והשקיע בו שש שנים של עבודה נמרצת בתקוה, ופתאום בשנה השביעית נפקעת שדהו ממנו וזה הפקר לכל באי עולם, וכך גם בשמטת כספים אדם עושה חסד עם הוולת ומלוה לו את כספו שלו שעבד עליו בזעת אפו והנה מגיע שנת השמייטה והשביעית משמטת ושוב הפסד לא שייך ולא עתיד לחזר אליו ומה הענין בזה? וכשנתבונן מה נסמך למצות שמייטה נראה את פרשת המקלל שאחז"ל שהוא לגלג על לחם הפנים וכי דרכו של מלך לאכל פת לתשעה ימים' (רש"י) ועל זה 'ויצא בן אשה ישראלי' - מעולמו יצא שהפסיד את כל עולמו רחמנא לצלן בשביל הלגלוג שלו וכמו שכתוב שם בסמוך "שון תחת שון" - שבשביל הדבור הרע שלו הוא הפסיד את שניו שזה כח הפה ולא יזכה לשבח עמו את ה' בעולם הבא. ו"עין תחת עין" - שבשביל העין הרע שהיה לו על דבר קדוש ונעלה בלחם הפנים שבביהמ"ק שבמקום שישכיל להתבונן בעמק מה שמזכיר לחם הפנים שהוא בא רק בשבילנו כדי שנוכר חסד ה' שמחיה ומכלכל אותנו בחסד

ש. כבר תקופה ארוכה יש לי יצר הרע של סקרנות, וכשאני הולך ברחוב יש לי יצר להסתכל במעשיהם של אחרים בתוך רכבם או חניותם, ואפילו להאזין לשיחות של אחרים, ולדאבוני הרגלתי בכך מאד, ולאחרונה אני מרגיש שכל הסקרנות גורמת לי לראות רע אצל אחרים, ולחשוב על הרע שבהם, מה העצה לכך?

ת. יסוד גדול צריך לידע במדה זו של הסקרנות אשר כל כלה תלויה בהרגל, ולצאת מההרגל אפשר בקלי קלות, על ידי שיתמיד לומר לעצמו שוב ושוב למה לי להסתכל על אחרים, הנה טוב לי מאד בעולמי שלי ויש לי את הבית שלי, והלמוד תורה ועבודת ה' הפרטית שלי שבה אני עסוק ובה אני שמח ובה אני עמל, ומה שקורה אצל אחרים לא מענין אותי כלל, ולהתרגל תמיד לומר 'אני שמח מאד בהצלחתו של חברי בדבר פלוני או אלמוני ואף שלי אין את זה, ואדרבה רצוני חזק שיוסיף לו ה' כהנה וכהנה הצלחה פי אלה, כי הוא הולך בדרכו ואני 'בשבילי נברא העולם' - 'בשביל שלי', ואין אדם נוגע במוכן לחברו כמלא נימא, וכמו שאמר שמואל הקטן (אבות ד) "בנפל אויבך אל תשמח... פן יראה ה' וגו'", שכשאדם שמח במפלת השני מראה בכך שזה רצונו שחברו יפול ח"ו, ועל כן זה גורם חרון אף, ומרבה מדה טובה ממדת פרענות פי חמש מאות, שאם רואה את השני בהצלחתו ושמח בכך, בודאי מעורר בכך רחמים מלמעלה.

יערב עליו שיח

שנת השמיטה - בטחון מחלט

רבנו של עולם אתה צויתנו בתורתך "כי תבאו אל הארץ אשר אני נתן לכם ושבתה הארץ שבת ליהיה שש שנים תזרע שדך... ובשנה השביעית שבת שבתון יהיה לארץ שבת ליהיה שדך לא תזרע וכרמך לא תזמר", וזאת מפני שבששת השנים אדם זורע את שדהו שאז הוא עוד לא זכה לאמונה ובטחון בשלמות, ולכן הוא צריך לעשות השתדלות של עבודה ובמשך שש שנים אלו עליו לבקש ולהתחנן לפניך על אמונה ובטחון, ואזי בשנה השביעית הוא כבר מגיע להכרה מלאה בך ה', ואז הוא מפקיר את שדהו מתוך בטחון מחלט בך, ומזמין את כלם לאכול משדהו - 'כל דכפין ייתי ויכול', כי השמיטה היא כדגמת חתנה שהיהודי מגלה בשנה זו את ה' בהכרה מלאה ומתדבק בו, ולכן מזמינים אנו את כלם לאכול מסעדת החתנה, להודות לך על האכל שאתה נתן לנו, ועל שאתה מזכנו להכיר אותך שאתה נתן לנו את האכל ולהתדבק בך על ידי זה.

שנת היובל

ובהמשך צויתנו על היובל כמו שכתוב (ויקרא כה ח) "וספרת לך שבע שבת שנים שבע פעמים... כי לי כל הארץ", שאחרי שבע מערכות של אמונה מגיעים להכרה מחלטת של "כי לי כל הארץ", ולכן בשנה זו השדות חוזרות לבעליהן להראות שלי כל הארץ ואתה נתן את השדה לאשר טוב בעיניך, וכן בשנה זו משתחררים כל העבדים "כי לי בני ישראל עבדים" ולא עבדים לעבדים.

אמונה ובטחון

על כן אליך אקרא אבי שבשמים, שתחוס עלי ותחן אותי במדת האמונה והבטחון אשר מדות אלו חלשות אצלי במאד מאד, ואני שוכח שכל מה שיש לי הכל בא רק ממך, וכך אני טועה וטועה והולך בחשך וחושב שאני משיג לעצמי הון ורכוש ואני לא פונה אליך לבקש ממך סיעתא דשמיא, ועל כן אני כושל ונופל פעמים רבות בכשלונות רבים, ולדאבוני אף זה לא מעורר אותי כי היצר מפתה אותי לתלות את זה בכך שלא נהגתי מספיק בחכמה במעשי ידי, ולא בגלל שאתה רוצה לעוררני שהכל בא לי רק ממך, ועתה זועק וקורא אני אליך ה' אלהי מקירות לבי אוחילה, אנא חוס וחמול על עלוב נפש כמוני, שהתרחקתי מאמונה בך מאד מאד ואני הולך בחשך ואפלה ותולה את הקורות עמי שהכל על פי טבע חס ושלום, אנא הושיעני כי באו מים עד נפש, זכני לדעת שכל המתרחש עמי וכל מה שיש בידי הכל כאשר לכל בא לי רק ממך לבד בהשגחה פרטית ומדיקת בתכלית ותכלית הדיוק.

אנו לא 'נותנים' אלא 'מקבלים'

ולא אשמע לדברי קרח המסתודדים בלבי ואומרים שהתורה לוקחת מהאדם מכל נכסיו כמו תרומות ומעשרות וכדומה, אלא אהיה חזק באמונה שלמה ואקבל את טענת משה רבנו ואהרן הכהן כנגד טענת קרח, שהדבר דומה למשל למלך שהיה אוהב לאחד מפשוטי העם והיה מעניק לו תמיד הרבה מאד, והיה מבקש לו שמכל דבר שנותן לו יתן לו מעט מזה כדי ששניהם יזכרו תמיד אחד בשני, כך אתה המלך הגדול מעניק לפשוט שכמוני טובות וחסדים לאין קץ ולאין שעור, וכדי שאופרה צוית עלי להפריש מרכושי מעשר כספים, ומימי השבוע את יום שבת קודש, ומהבנים להפריש את הבכור ששיף לכהן ולפדותו בחמש סלעים, והכל שעל ידי החסרון שנוחסר לנו מנתנה זו נבוא להזכר במי שלוקח מעמנו - שזה אתה, וכך נזכר שבעצם אתה הוא שנותן לנו את כל הטוב הזה שממנו אנו מפרשישם, ואם אתבונן בזה בדרך הזאת הרי שאדע שאני לא 'נותן' אלא 'מקבל'.

"זכר אזכרנו עוד"

ואתה מבקש להזכר בנו ועל כן אתה מצונו להפריש לפניה תרומות ומעשרות וכו' כדי שתזכר בנו, כי מרב אהבתך אלינו זהו שעשוע גדול לפניך להזכר בנו בכל עת כמו שאמרת על עם ישראל (ירמיהו לא יח) "הבן יקיר לי אפרים אם ילד שעשעים כי מדי דברי בו זכר אזכרנו עוד על כן המו מעי לו רחם ארחמנו נאם יהוה".

וכשיוצא לבחויז בא לידי מריבה וקלה ר"ל, ועל זה אמרו חז"ל (מכות כב): 'כמה טפשיאי שאר אינשי דקיימי מקמי ספר תורה ולא קמי מקמי גברא רבה דאלו בספר תורה פתיב ארבעים, ואתו רבנן בצרו חדא'.

פיצד סופרים - "היום חמשים ימים לעמר"?
וגם במצות ספירת העמר מצינו שבתורה נאמר "תספרו חמשים יום", וחכמים צוו לספר רק ארבעים ותשע, ובנדאי הצדוקים היו סופרים בדקדוק ארבעים והיו מלקים ארבעים מלקויות, והיו רודפים את חז"ל כמובא בגמרא מנחות סה). שזקן אחד חלק וגנה את רבי יוחנן בן זכאי במצות העמר. ובאמת היום החמשים הוא כנגד משה רבנו שהיה עניו מכל האדם, שהיה קשה להכירו בגדלתו עד שחלקו עליו קרח ומאתים חמשים ראשי סנהדראות, וגם בתוך עם ישראל היו שחשדו אותו בעברות, ועל פן כשבאין ליום מתן תורה אנו מתבוננים בקבלת התורה ובפרט במשה רבנו שהוא האיש של התורה, ואנו יודעים שאין בכחנו לספר ולהעריך את חסד ה' הגדול והנורא הזה בבחינת "כי לא ידעתי ספרות", כמו שאמרו חז"ל (שבת יא) "אמר רב אם היו כל הימים דיו ואגמים קלמוסים ושמים יריעות וכל בני אדם לבלרים אין מספיקים לכתב חללה של רשות שנאמר שמים לרום וארץ לעמק ולב מלכים אין חקר ומאן מלכי? רבנן". ונאמר "כי לה' מצקי ארץ וגו'" ואמרו חז"ל "ראה הקב"ה שצדיקים מועטים עמד ושתלן בכל דור ודור", ובמלים "כי לה' נרמז שרק ה' יתברך יודע את ערכת גדולי ישראל, וזה מה שזכינו ושמענו מפי מורי ורבי פוסק הדור רבנו הקדוש מרן בעל 'שבט הלוי' וצוללה"ה שאמר בסיום הש"ס מחזור י"א (כ' אדר א' תשס"ה) בפתיחת מחזור י"ב שיש שתי יסודות ביהדות, האחד הוא כח התורה שבעל פה שהולך משלב יחד עם היסוד שהוא כח המסורה מסיני שעוברת מדור לדור עד דורנו אנו, ודבר מזה הרבה בהתלהבות אש קודש, ואמר שעל פן התחיל הש"ס "מאמתי קורין את שמע בערבית משעה שהכהנים נכנסין לאכול בתרומתן", ללמד שכל הלכה וכל מצוה אי אפשר לנו לידע איך לקימה בשלמות רק על ידי שנשכיל להתבונן בעבדי ה' הנאמנים ובארחות חיייהם ודבריהם, ונלמד מהם דרכי ה' וחקיו, וננקה לילך בדרך הטוב והישר בעיניו פרצונו וכרצון יראיו תמיד אמן פן יהי רצון.

ואת גדל החסד ואמירת ההודאה שיש לחוש ולומר אפלו על דברים גשמיים כגופו של אדם כענין הקרבנות, ובאותו מטבע במה שאמרו חז"ל "ארבעים יבנו" - והינו שלשים ותשע מלקות, ולכאורה קשה הרי כיצד יתקדם צווי הנורא "ארבעים יבנו"? והתרוץ לכך שהמכה ארבעים היא עצם עמידתו וקבלתו את פסק דין החכמים, וכמו שדרשו חז"ל "ונקלה אחיד לעיניך" כיון שלקה אחיד הוא, שבראותו את הדינים שלמים וטהורים מכל מדה רעה ומזמנים בכל לבם לה, מיד מתמלא הוא בושח וצער על חטאיו, וזו המכה הארבעים על דרך שאמרו חז"ל 'טובה מרדות אחת בלבד של אדם יותר ממאה מלקויות', וכמו שנאמר 'תחת גערה במבין מהפוח כסיל מאה' (משלי יז).

משל למה הדבר דומה למלך שהיה לו שר נאמן ואהוב שרצה המלך ביקרו, ולכן צוה לו המלך שיוציא צו חמור בכתב ידו וילך ויורה לעם הפך דבריו המפרשים להקל ולמצא להם דברי חנינה, והיה העם תמה מאד כיצד אומר הפך דברי המלך, עד שבא המלך וגלה לעין כל שדברי השר נאמנים, וככל שיוורה זוהי כונתו שלו, וכל מטרת המלך היתה להודיע טבעו של השר בעולם כדי שישמעו לו ויקבלו את דבריו שהם חכמת המלך - מלכו של עולם.

ועל פן נסמכה פרשת המקלל לפרשת נזיקין, לומר שסבת ענישו של המקלל שנגזרה עליו מיתה ולא הועילו לו המלקות, הכל מחמת שלא היה לו אמונה בחכמים, וכמו שאמרו חז"ל (מובא ברש"י אמור) שיצא מבית דינו מחיב ועמד וגדף, ועל פן לא הועיל לו שום תקון מאחר ולא היתה לו אמונה במשה ולא קבל את דבריו, ובא לזולל גם במצות לחם הפנים, והכל מחמת שלא היתה לו את האמת שמרבה תלמידי חכמים, שרק על ידי קבלת דבריהם אפשר לזכות ל"את ה' אלוקיך תירא", ולולא הת"ח אין שום אפשרות להתחבר לתורת ה' ורצונו אלא רק בצורה שטחית.

וזהו סמיכות הפרשיות, שבתחלה נכתבו המועדים, ולאחר מכן פרשת הדלקת הנרות, לרמז שעלינו להאיר את אור המועדים ולחיות את רצון ה' הגלום בהם, ולאחר מכן פרשת המקלל לומר שאפשר שהאדם יקים את כל המועדים והמצוות כלם, אבל לא יהיה בהם שום טעם וריח כיון שלא האמין בתלמידי חכמים ונחסר לו מאור האמונה הפנימי שבכל מועד, ואפשר שבלבו הוא מלא שנאה וקנאה,

הקדושה קים את פנימיות ענין השמיטה בכל ימיו ולחמו שהיה אופה היה כלחם הפנים כביכול שהיה מושך את ידיו ממנו ומחלק אותו לעניים וקים "הלוא פרס לרעב לחמך ועניים מרודים תביא בית" ובהו נתקדש ביתו בקדשת ביהמ"ק והוא פכהו הגדול הנכנס לפני ולפנים ומשרת את ה' כי אחז"ל "שכל מי שיש בו דעה כאלו נבנה ביהמ"ק בימיו" - מאחר שבעצם מהות נפשו וחייו נעשה ביהמ"ק וס"ת חי, כי כל התכלית של ביהמ"ק והתורה זה ללמד לנו דרכי ה' "אשר יעשה אותם האדם וחי בהם", וזה מה שלמדים אנו ממצות השמיטה ולחם הפנים לעשות חסד ברוחני וגשמי עם כל הדקדוקים ומכל הלב בלי שום חשבונות אישיים כי כל השפע הוא ממתנת ה' שידו פתוחה לתת לנו בלי קוץ לאין שעור ותכלית, וכשמתנהגים כך לא מגיעים לעולם לנזקי שון ועין ומריבות וקנאה ושנאה ומחלקת עם החבר, כי לא יהיה קים אצלו משגים רעים כאלו מאחר שהפך את עינו לטובה והפך את פיו ולבו להיטיב עם בני ביתו וקרוביו סביבותיו ולכן נסמכו פרשיות אלו של המקלל ונזקי שון ועין לפרשת שמיטה לגלות שעל ידי ההתבוננות בעמק תורת השמיטה ינצל מלהיות אב המזיק.

היתכן שתביבין דברי סופרים יותר מדברי תורה?

ובזה יתבאר לנו דבר פלא מפני מה ראתה חכמתו יתברך שיהיה כתוב בתורה מפרש "ארבעים יבנו לא יסוף וגו'", ודרשו חז"ל שדי בלט מלאכות וכן בפרשת נזיקין שכתוב "כאשר עשה פן יעשה לו שבר תחת שבר עין תחת עין וגו'", חז"ל דרשו לתשלומי ממון ששמיין אותו כעבד, והבאור בזה שרצה הקב"ה ללמד לעמו את חשיבות היסוד של אמונת חכמים, שרק על ידי המסרת והקבלה מהם אפשר לידע דרכי ה', והתורה גלתה את גדל הרחמים שיש בדרך התשובה.

כסף תחת עין - ענין או התבוננות
שאף אדם שעקר את עין חברו במזיד די לו לפדות את עונו בכסף כמו שאמר דניאל לנבוכדנצר "ואת חטאיך בכסף תפרק" שהחכמים הקדושים הם מגלים לנו הרצון האמתי של ה' שאינו חפץ במות הרשע כי אם בשובו מדרכיו ותייה, ואין הקב"ה בא בטרוניא על בריותיו והענין שהטיל עלינו הוא בכדי להתעורר ולהתבונן בטעות שהאדם עשה וכשמשלם בכסף נזכר האדם את חשיבות האיברים שפלט בנו ית' שמו

ולקיים "זכור" - להודות לה' ולשמוח בו, ומה מקבלים אור וחיות לכל ששת הימים אחריו ואלמלא המתנה הטובה הזו, כמה מרים ואפלים היו חיינו, וכן יש פצעים וכויות ושברים שהולכים ומתאחים ומתרפאים בדרך כלל לארץ שביעי ימים, וגם השנים גדלים לשבעה ימים, וכן שבעת ימי החתן שזה זמן של התעכבות להודות לה' על כל הטוב שקבל עד עתה, והודאה בתקוה על העתיד הטוב שיזכה להקים בית עם דורות כשרים לפני ה', וכן להבדיל שבעת ימי אבלות שהם גם זמן עכבה שיתעכל בלבו העדרות קרובו ממנו ויכול להתנחם ולהמשיך לחיות בכריאת הנפש, ובעקר שיתבונן וישכיל את כל הטוב שהיה לו קרוב משפחה כזה ויודה לה' על כל הטוב שנתן לנפטר בכל חייו ברוחני וגשמי, וגם ימי הסגר בנגעים הם שבעה ימים וכמו שכתב האבן עזרא (ויקרא יג) "כי רבי החליים (בנפש ובגוף) ישתנו ביום השביעי".

וה'עמר' הוא בעצם שם כללי ואב לכל חסדי ה' שמתקיימים בכריאה ובכללם הנשימות וזרימת הדם מהלב לכל האיברים שזה פועל ופועם כל הזמן בגופנו, ובאמת מצינו שיש חסדים שנמשכים אף לארץ מחזור של חדש ימים כמו חדוש הלבנה, והיו לאחת ולמועדים ולמים ושנים" ודוד מלכנו אמר בזמירותיו "עשה ירח למועדים וגו'". וכן שערות הראש שגדלים בחסד ה' והם שומרים ומתממים את ראשו של האדם ואחת לחודש כבר נקראים "פרע" ויש לגזוזם וזהו אסור בעבודה ותיב לגזוז אחת לל' יום (תענית יז) וכן סתם גזירות היא לל' יום, וכן סת האשה לל' יום וכן ל' יום הם כח לקנות בנפשו מדה טובה כפי נדר "מעכשו ולאחר ל' יום" כמו שאמרו בעלי המוסר, וכן מצינו חסדים שמתחדשים לשנה כמו ארבעת תקופות השנה שבהם ועל פי סדרם מתקיימת כל הכריאה כלה, וכן יש נדידת בעלי חיים ממקום למקום בתקופות מסוימות שגם בהם רואים חסדי ה', וכן עצם המועדים שמתחדשים על ידי הסדר בכל שנה ושנה ובהם אנחנו מתקרבים לעבודת ה', ועתה ישאל השואל אם פן מפני מה אין אנו סופרים ספירת העמר לארץ כל השנה כלה? ומה הענין דוקא בין פסח לעצרת? אלא שהספירה הראשונה שעשו ישראל היה למחרת יציאת מצרים, שמאחרי שיצאו צום משה להתחיל להתבונן בחסדי ה' הגדולים שעמם, ולהתקרב אליו ליראתו ואהבתו יתברך על מנת שיוכלו לקבל את התורה על הר סיני ומחמת שהתורה היא ידיעה ה' ודרכי טובו בהכרח להם להתנקות ולהזכר מזהמת געולי ואלילי מצרים, ועל ידי הספירה והתחדשות בכל יום בהתבוננות בחסדי ה' נעצלו ממדרגה למדרגה עד שבפעם בחר סיני לפני ה' פסקה והמתם, וכן זכר לדבר אנו סופרים בכל שנה ושנה להתקרב לה' ולקבל את מלכותו בנו בהיותנו עם קדוש מפרש ומבדל לה', וזה טעם מנהג ישראל שנתחדש ביום טוב שני של גלויות לשורר "אחד מי יודע" שהוא ממש כענין ספירת העמר להודות ולשמוח בטובות ה', ויש בזה אפילו נסחאות שונות שזה מוכיח על קדמותו זכר לספירת העמר שעשו אבותינו ביציאתם ממצרים, כאשר בהלכות ב'משארתם צררת בשמלתם על שכמם" נתעוררו להעריף ולספר "לעמר' כשם ואב הכולל לכל חסדי ה', ובאמת בזכות זה זכו אחר כך למן "עמר לגלגלת", ובאמת אנו סופרים 'לעמר', מחמת שזה חג הקציר בעת שהאדם מתעסק בתבואתו ושמן בכף מאד, מתעורר לבו להודות על זה דוקא כשם הכולל לכל חסדי ה', וכמו שבתבואה הוא צריך להתעסק הרבה לדוש ולזרות לרוח ולהפריד את החטים מהמוץ והפסלת, כך ברוחני במהות נפשו "ישראל ראשית תבואתו" יש לו להפריד ולזכר עצמו משמאת מצרים שבכל דור, ולהיות כלי שתשרה בו הברכה לקבל את התורה בהתחדשות ושלמות, להרגיש בכל חסדי וטובות ה' ולהיות לו עבד נאמן בהודאה גדולה מתוך אהבתו ויראתו כל ימיו, ה' יזכנו.

נראה וק"ו | 054-895328

בכל יום מחג הפסח שבו יצאו אבותינו ממצרים עד העצרת שבו קבלו אבותינו את התורה אנחנו סופרים ספירת העמר, וענין הספירה היא ההודאה לה' וספירת כל טובה וחסד שמרעף עלינו הן בפרטי הכריאה והן במארגעות חיינו האישיים, וה'עמר' - שזה השעורים והחטים - האכילה שהיא מהחסדים שהכי נצרכים לאדם בכל עת ורגע מימי חייו, שכן האדם מתקיים וחי על ידי האכילה, וגם אחר גמרו לאכול - במשך כל היום והלילה עושה הגוף פעולות עכול הנפלאות מבינתו, ומתבואה שממנה אנחנו מתקיימים אנו מגיעים להתבונן בכל פרטי מהלך הכריאה ובאים לידי התפעלות ודבקות בבורא, חז"ל אומרים (מנחות טו) "מצוה למימי יומי ומצוה למימי שבועי" - ופרוש הדברים לענייננו היא, שעלינו להתבונן בכל החסדים שנעשים בכריאה במשך כל יום בפני עצמו, ובכל החסדים שנעשים בכריאה במשך שבוע ימים, החסדים שנעשים בכל יום זה מה שמזכירים בכל בקר בברכת "וצר אור" שאנו מודים על המאורות הגדולים השמש והלבנה שה' מאיר לנו בכל יום, ודרךם בחר ה' להשפיע טובה לעולם כמו שאומרים "המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית" כאמור "לעשה אורים גדלים כי לעולם חסדו וגו'", וכמו שאומרים בשבת "האל הפותח בכל יום דלתות שערי מרח ובוקע חלונות רקיע מוציא חמה ממקומה ולבנה ממכון שבתה" ובירושלמי אמרו חז"ל שיש שלש מאות ששים וחמש חלונות בקריע ובכל יום יוצאת החמה מחלון אחר כך לארץ כל ימי השנה, והשמש חיוץ ממה משמשת להאיר לנו בורחתה על האילנות והצמחים היא נותנת בהם כח לגדל שאלולא זה היו נובלים, ויש צמחים שהלבנה נותנת להם את הכח בלילה ולא החמה, וגם בני האדם מתחזק בריאותם על ידי קרני השמש כידוע, ובאמת החי והדומם כלו חייב ונוקק לשמש ביום וללבנה בחשך הלילה וכמו שאמר דוד "תשת חשך ויהי לילה בו תרמש כל חיתו יער הכפירים שאגים לטרף ולבקש מאל אכלם תזרח השמש יאספון ואל מעונתם ירכצון יצא אדם לפעול ולעבדתו עדי ערב מה רבו מעשיו יהיה כלם בחכמה עשית" שכן בעצם הסדר הזה של היום והלילה רואים את חכמתו הנפלאה של ה' שכן אלולא היום עם השמש והלילה עם הלבנה לא היה העולם יכול להתקיים כתבוננו שכן בני האדם היו עובדים בלי להפסיק אם היה רק יום ארוך, ועתה על ידי הלילה בני האדם עוצרים ממרוצת עסקיהם ונחים, ובשעת השינה ה' יתברך מחדש את כוחותינו, "נתן ליצה כח ולאין אונים עצמה ירבה" וכל מחו ואבריו של האדם מתרעננים ומתחדשים, שזה פלא פלאות שהאדם בא לביתו וכלו חלש וכבד ובבקר הוא קם רענן וטרי, ורק מזה מה"חדשים לבקרים - רבה אמונתך", מתרבה האמונה והאהבה לה' יתברך, וכמו שאומרים בתפלה כל יום "ובטובו מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית", וכן גם להפוך אם היה העולם שורר בחשכה היה הדבר מקשה מאד על בני האדם, וכמו שרואים שיש מקומות כאלו בעולם שיש שם חשך תקופות שלמות ואין בני אדם יכולים להתקיים שם, וכן בקטב הצפוני שאין שם שמש אין יכולים להתקיים שם רק בתנאים קשים, וכשמתבוננים בחלקים קיצוניים אלה של העולם מתעוררים להעריף את חסדי ה' שבכריאה ובאים לידי שמחה למרות שהתרגלנו אליהם, וכן ה' יתברך משנה בדרך כלל את מזג האוויר בכל יום שכן אם היה יורד בתרף גשם רצוף בכמה ימים בודאי היו בני האדם סובלים מאד מכך, וכן בקיץ אם היתה השמש קופחת במשך כמה ימים כבר היה צער גדול לבני אדם, וכן בתינוק שהרבה איברים מתפתחים בו במשך כמה ימים מהלידה כגון חוש הראיה, ועל זה מברכים בכל לילה "בחכמה פותח שערים" (365 חלונות כנ"ל), "ובתבונה משנה עתים ומחליף את הימים", ויש חסדים שנעשים במחזור של שבוע כמו עצם סדר הכריאה שמתחלק לשבעה ימים ששת ימי המעשה ויום השביעי שבת קודש, ובכל שבוע אנחנו זוכים ליום המנוחה בגשמי ורוחני שבו אנחנו יכולים לעצור ממשך מרוצת חיי החולין ולהתבונן בכל ההשגחה והחסד שקבלנו בכל יום מששת ימי המעשה